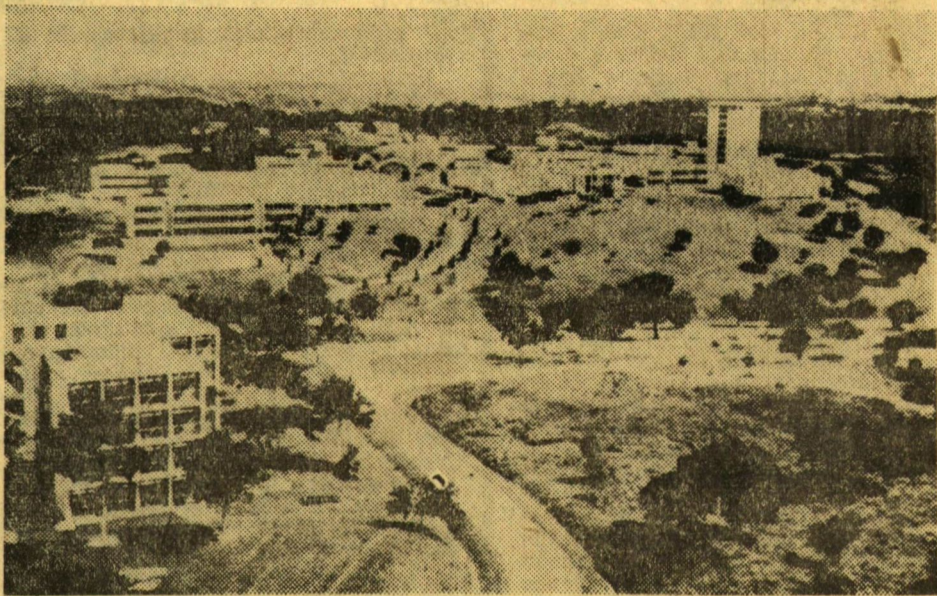


Két évig Tanzániában



A Dar es Salaam-i egyetem lát képe

1967. tavaszán meghívást kaptam Tanzánia egyetemétől, hogy vállaljam el a politikai gazdaságtan oktatását. Örömmel vállalkoztam erre az érdekes és ugyanakkor rendkívül nehéz feladatra. Miután a Tanzániai Egyetem Politikai Gazdaságtan Tanszékének vezetője Budapesten járt és megbeszéltük a dolgot, igen nagy izgalommal készültem az útra. Ennek az érdekes „kalandnak” talán lehet olyan vonatkozása, ami hallgatóinkat érdekli, ezért úgy gondoltam röviden beszámolókat néhány eseményről.

TANZÁNIA Afrika keleti partján fekszik, valamivel az egyenlítő alatt. Repülőgéppel mentem a következő útvonalon: Budapest—Milano—Róma—Athén—Kairó—Khartum—Addis Abeba—Nairobi—és a végül, Dar es Salaam. Milánóban szálltunk le és váltottunk gépet Róma felé. Rómában várattalul egy délután és egy éjszakát kellett töltenem, nem érkezett meg az Etiópiai Légitársaság gépe. Sajnos a repülőterem nem sikerült vizumot szerezniem, hogy legalább egy délutáni sétára kimentem volna. Így aztán nem maradt más hátra, mint figyeltem a hatalmas sugárhajtású gépek kb. 4-5 percenkénti le- és felszállását. Másnap megjött a gép, és kb. 10 órakor elindultunk Athén felé. Felejthetetlen élmény Olaszországot és főleg a sok Görögországhoz tartozó szigetet látni 7-8000 m magasságból a gyönyörű kék Földközi-tenger vizében. Athénben, Kairóban és Khartumban nem szakítottam meg az utat. Félelmetes a sivatag ebből a magasságból, az életnek nyoma sincs. Megilletődötten léptem Afrika földjére Kairóban. A hőmérséklet kb. 30-35°C lehetett délután 2 órakor, szóval kellemesen csatlódtam. Azonban Szudán fővárosában, Khartumban mintha egy kenyérsütő kemence torkában lennék, olyan volt a hőmérséklet. Khartum után kissé keletnek fordult a gép, s rövidesen láttuk, hogy Etiópia felett teljesen beborult az ég. Addis-Abeában zuhogó esőben szálltunk le és fázósan húzódtam össze esőkabátomban — ez is Afrika.

ITT HÁROM NAPOT töltöttem ismerőseim vendégeként. Az első benyomás: modern városi épületek, üveg és beton, millió koldus és cipőtisztító. Furcsa érzés, amikor az ember cipőjére vetik először a szemüket és aztán az arcára, mintegy jelezve: uram, ronda, pucolatlan a cipője. Csak a szállodák előtt lehet európaiaknak nyugodt megállni, mert itt a szálloda alkalmaz portásokat, akik botokkal zavarják el a koldusokat és cipőtisztítókat. Végül egy vasárnap délután megérkeztem Dar Es Salaamba. A repülőből kiszállva, fülledt, párás meleg csapott meg. Olyan levegő, mint egy üvegházban és kellemes illatot érezni, mert Zanzibár, a fűszersziget felől fúj a szél. Egy barátom már várt a repülőterem és kocsiával kivitt az egyetemi városba, a fővárostól kb. 15 km-re. Beköltöztem egy modern, másfél szobás, kis lakásba és elkezdődött a felejthetetlen, élményekben gazdag két év.

FELHÍVÁS!

Az egyetemi Színpad új tagokat toboroz a színpadi előadóművészet minden ágában (rendezés, színjátszás, irodalmi színpad, szavaltat, czenikai és műszaki munkák... stb.)

Évadnyitó és egyben alakuló társulati ülésünket 1969. szeptember 30-án este 8 órakor a JATE KISZ-klubjában tartjuk. A régi tagok számára megjelenés kötelező. Minden új tagot — különösen az elsőéveseket — szeretettel várunk.

EGYETEMI SZÍNPAD
VEZETŐSÉGE

Tanzánia két korábbi különálló területnek, Tanganyikának és Zanzibár szigetnek egyesüléséből keletkezett. Az ország területe közel 1 millió km², fehéhat 10-szer nagyobb, mint hazánk, de lakossága csak 12 millió, alig több, mint hazánké. Tanganyika korábban az első világháborúig német gyarmat, azóta pedig angol mandátum és később gyarmat volt. egészen 1961-ig, amikor Nyenyere vezetésével sikerült a függetlenséget kivívnia.

Az ország fejletlen és egyoldalú, monokultúrás gazdaságot örökölt. Fejletlenségére jellemző, hogy az egy főre eső nemzeti jövedelem mintegy 60 dollár évi (Indiában 50, Angliában 1800). Egyoldalúságára pedig az a jellemző, hogy a szilát, kávé, gyapotot termelő, külföldi tulajdonban levő ültetvényes nagyüzemek mellett, amelyek modern eszközöket használnak, a lakosság 90-95%-át kitevő mezőgazdasági népesség ezeréves mezőgazdasági technikát használ (kapát és parlagföldes vetésgépet).

A mezőgazdasági népesség kb. 60%-a csak annyit és azt termel, amit maga fogyaszt, rendszeres ártermelés, munkamegosztás, csere és pénzforgalom csak ritka kivételek. A csere jelentős része — ahol van — közvetlen termékcserére, a pénz közbejötté nélkül. Természetesen a városokban és azok közvetlen közelében a naturálgazdálkodásnak ez a felbomlása, az eladásra termelés gyorsabb, mint vidéken, azonban az összlakosság alig 40%-a lakik városokban és azok is főleg indusok, arabok és európaiak.

A gazdaság egyoldalúságát jellemzi, hogy az ország exportja 90%-ban a három fontos mezőgazdasági termékéből: kávéból, szilából és gyapotból áll, amit természetesen nyersanyagként visznek ki. Ipari termelése csak most van kialakulóban (textil), úgyhogy ipari termékek szükségletének 98%-át importál-

Rigai vendégség

Amikor megtudtam, hogy Rigába vonattal fogunk utazni, örültem. Legalább lesz idő — gondoltam, hogy a moszkvai élményeket elrendezem és megfelelő helyet biztosítsak Riga számára jegyzetfüzetemben, érzékszerveimben. Ebből persze nem lett semmi. A táj, az útítások, mind kérelhetetlen ellenségei az emlékező élményrendezéseknek.

Tulajdonképpen gyorsan utaztunk. A „Latvia” expressz óránként közel száz kilométert falt a kelet-európai táblából. De a rossz nyelvek azt suttogták, hogy ezt fogja tenni tizenhét órán át. A rossz nyelvek azonban ismét tévedtek, csak tizenhat órát utaztunk. Ez alatt ezer kilométerre távozunk Moszkvától, megittunk fejenként nyolc teát és folyosóismeretséget kötöttünk egy született rigai lokálpatriótával, aki büszkén dicsekedett városra, — ahogy ő nevezte az „ősz város” — ezer évvel, hosszán sorolta látnivaló javaslatait: óváros, új negyedek, parkok, üzletek, tengerpart, gyönyörű, szőke szépségek. Utóbb bebizonyosodott, jól ismeri városát nevezetességeit.

Az első impresszió még egy városról alkotott képen is sokat jelent. Riga bemutatkozása már az állomás kapujából kellemes város sejtetett. Pedig sokat szenvedett a történelem zivatarai. Nevét a krónikák először 1201-ben említik, de ennél lényegesen korábban már volt itt település, hisz a balti törzsek, a 2. évezredben már elfoglalták a vidéket és magukba olvasztották az ott élő finnugor eredetű liv népet. Ezt a lettek is szívesen hangoztatják, mert az 1201-es dátum egyben az idegen hódítás — német lovagrend — kezdetét is jelzi. Azonban a város éppen kitűnő

ja, sőt élelmiszer fogyasztásának is (városokban, az üzletekben) 80-90%-a import. A Dar Es Salaam-i „Supermarket”-ben amerikai paradicsompürétől a svájci sajton keresztül az angol ecetig és az ausztrál zöldbabkonzervig szinte minden élelmiszer külföldi.

A VILÁGGAZDASÁGBAN érvényesülő tendencia, hogy a gyapot, szilát, kávé árak csökkennek, viszont az importált iparcikkek (sőt még élelmiszerek is feldolgozott állapotban) árai a világpiacra erősen emelkednek, elemi erővel kényesítik Tanzániát, hogy fejlessze, sokoldalúvá alakítsa mezőgazdaságát és létrehozza iparát.

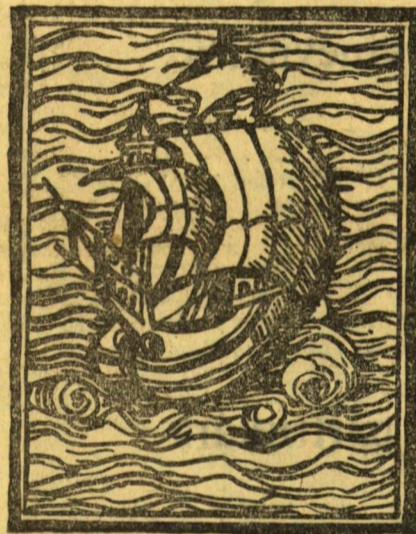
Az összképhez tartozik még — mint következménye és mutatója a gazdasági elmaradottságnak — az is, hogy a lakosság átlagos életkora 32-34 év (Angliában 74 év). Ennek egyik oka az a különösen komor tény, hogy a gyermekek 50%-a 5 éves kora előtt meghal. Bármilyen hatalmas erőfeszítést tett és tesz a kormány 1961 óta, amióta felelősséggel és egyre növekvő hozzáértéssel az afrikaiak magunk intézik saját ügyüket, ezt a borzalmas örökséget hosszú ideig nem tudják még felszámolni.

Abban a kiváltságban volt részem, hogy egy új egyetemen, amelyet 1964-ben avattak fel, azzal az új fiatal generációval vitathattam meg különböző gazdasági problémákat, amelynek az óriási feladatnak a megoldására vállalkozott. Az egyetemi ifjúság mindenütt, de különösen a fejlődő országok egyetemén szenvedéllyel veti fel a kérdéseket, és ezekből a kérdésekből van millió, ha azokra az általános gazdasági tényekre gondolunk, amelyeket az előzőekben felsoroltam.

A következőkben az egyetemről szeretném néhány tapasztalatomat elmondani.

(Folytatjuk)

DR. MAYER LÁSZLÓ



földrajzi fekvése miatt — a Daugava partján, közel a tengerhez — a lovagrend évszázados hatalmi villongásai közben is virágzó Hansa-városá erősödött. A XVI. században szusszanási szabadság után Báthori István uralma alá került. A lengyel hódítókat a svédek követték, míg 1721-ben I. Péter Oroszországhoz csatolta — Riga előnyére. Péter kiterjesztette az ősi kereskedő város jogait, megjelentek az első manufaktúrák, a későbbi nagy ipari üzemek elődei. Riga és vele együtt Lettország a Baltikum műhelyvé terebélyesedett.

Századunkban a lett munkásosztály forradalmi mozgalmainak központja, virágzó fővárossá vált. 1918-ban kiáltották ki a szovjet hatalmat, amit a burzsoáz túlerő még megsemmisített. A kommunista párt vezetésével 1940-ben sikerült megdönteni a fasiszta diktatúrát és még ez év júliusában kikiáltották a Lett Szovjet Szocialista Köztársaságot, amely csatlakozott a Szovjetunióhoz.

De röviddel ezután a német fasiszta megszállás irtózatos három éve következett. A német megszállás marásai eltűntek ugyan, de a város mellett levő salaspils-i koncentrációs tábor helyét döbbenetes emlékmű-kompozíció jelzi. A bejárat egymásra nehezedő beton-tömbökből formált kapu, rajta messzire látszik az egyszerű felirat: „Aiz siem vartiem vaid zeme” — a kapu mögött föld van... A tábor volt főterén négy monumentális kőszobor áll: Az anya, A megalázott, A hős és A legyőzhetetlen. A barakkok helyét komorszürke, jeltelen betonömbök őrzik. Csupán egyen van stilizált gyerekrész, — a gyermekbarakon. A tömegsír fölött örökmécses lángol, alatta a sírgödörben metronom jajgat másodpercenként — emlékeztetek emberek! Gondolkozzatok emberek!

ART KINO

Az első félévben a modern angol filmművészetet ismerkedhetnek meg az érdeklődők.

Műsoron:

október 3-án: Hely a tetőn
október 17-én: Dühöngő ifjúság
október 24-én: Pogányok ideje
november 28-án: Hajnali négykor
december 5-én: Baleset

Ösbemutató november 21-én: Isten hozta őrnagyúr (Rendező: Fábri Zoltán).

A vetítések az Auditorium Maximumban lesznek, jegyek az alapszervezeti kultúrefelölősknél szerezhetők be.

Az élelmezés holnapi szakemberei

130 külföldi ország fiataljai tanulnak Moszkvában

Százharminc külföldi országból több mint 11 000 egyetemista és főiskolás folytatja tanulmányait Moszkva felsőoktatási intézményeiben. Csupán az Élelmiszeripari Technológiai Főiskolán 115 külföldi hallgató szerzett diplomát az utóbbi két év alatt. Sokan közülük elismerten kiváló szakemberként dolgoznak hazájukban, mint például Ruzska Makrova, a bulgáriai Burgasz nagy édesipari gyárának igazgatónöje, vagy Horst Tschöschner, a drezdai műszaki egyetem tanszékvezető egyetemi tanára.

Az Élelmiszeripari Technológiai Főiskolán a külföldi hallgatók részére egyéni és csoportos különórákat is tartanak orosz nyelvből és az általános tárgyakból. A felsőbb évfolyamok hallgatói tudományos kutatómunkát is végeznek.

A főiskolán jelenleg 19 külföldi aspiráns folytatja tanulmányait. Valamennyien olyan témákon dolgoznak, amelyeknek nagy jelentőségük van hazájuk népgazdasága szempontjából. A lengyel Zsigmund Ambrosiak, például sajátos módszert dolgozott ki a kenyér minőségének megjavítására. Módszerét ma már eredményesen alkalmazzák a varsói és moszkvai kenyérgyárakban. A napokban sikerrel védte meg dizsziplációját a bolgár Hrisztofor Micsev, a gorno-orjahovici cukorgyár főmérnöke, s elnyerte a műszaki tudományok kandidátusa címet.

Az idén 90 mongóliai, magyar, kubai, VDK-beli, nepáli, egyiptomi, szíriai, és más külföldi diák tesz vizsgát ezen a főiskolán. Közülük tizennyven diplomát kapnak, Appia Bossman technológus lesz majd Ghana egyik borászati üzemében, Jakub Muhammed pedig Afganisztánban fog új könnyűipari kombinátokat és üzemeket tervezni.

De a sokat szenvedett város ma ismét virágzik. A háború óta eltelt negyedszázad szép eredményeket hozott. A termelés volumene például mintegy tizennyolcszorosára növekedett. Több ipari termék — mikrobuz, VEF, Spidola, Selga rádiók — európai hírű.

A külföldiek dicséretében jódag udvariasság van — mondja idegenvezetőnk. Az igazi öröm számunkra az, hogy a leningrádiak is széprek tartják Rigát. Tudni kell, hogy a leningrádiak igen szűk marokkal mérik a dicséret jelzőket.

Idegenvezetőnk, Mihály magyar származású. Nagypapa valamikor miskolci polgár volt. Magyarul ugyan nem tud, de rendkívül fogékony a magyar viccekre. Eredeti foglalkozása mérnök, jelenleg egy műszaki lapot szerkeszt, a feleségét nem számítva van két gyereke és szabadidejében idegenvezető. Bár szerinte szabadideje legutóbb a diplomavizsgája után volt teljes nap. Ekkor tette le az idegenvezetői vizsgát.

(Folytatása következik)

DR. MÉSzáROS REZSŐ

